

Universitetet 1

Fornlämning Lund RAÄ 73:1
Lunds kommun, Skåne län
Arkeologisk schaktningsövervakning 2019
Linda Billström

Titel: Universitetet 1
Författare: Linda Billström
Kulturmiljörapport: 2019:24

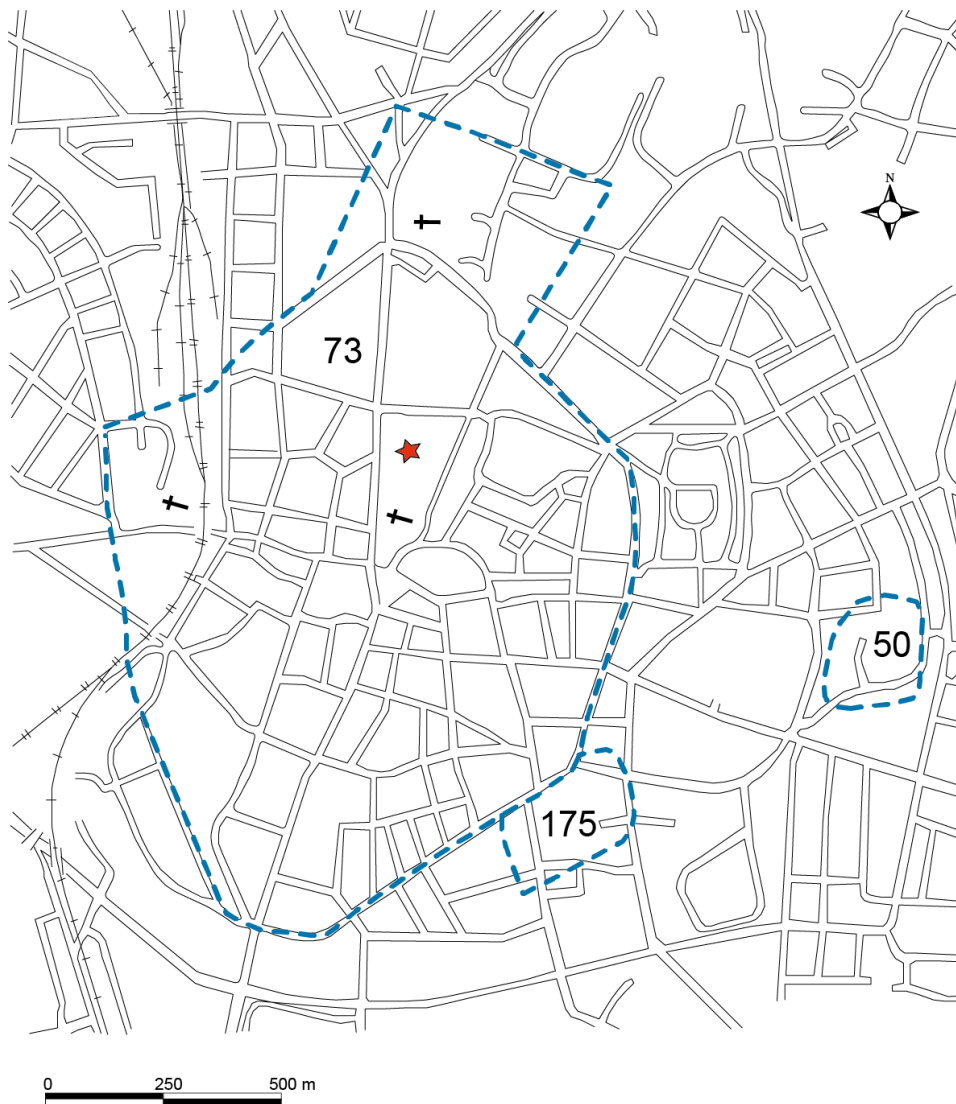
Omslagsbild: Arbetet med schakt 4 påbörjas. Foto taget från väster.
Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning.....	2
Fornlämningsmiljö	3
Tidigare arkeologiska iakttagelser	5
Genomförande och resultat.....	6
Schakt 1.....	8
Schakt 2.....	8
Schakt 3.....	9
Schakt 4.....	9
Schakt 5.....	10
Schakt 6.....	10
Schakt 7 och 9	11
Schakt 8.....	12
Schakt 10.....	13
Kulturlagerstatus	14
Förslag på fortsatta åtgärder	14
Administrativa och tekniska uppgifter.....	15
Referenser.....	16
Bilaga 1. Sektions- och planritningar.....	17
Bilaga 2. Fyndregister	17
Bilaga 1. Sektions- och planritningar.....	18
Bilaga 2. Fyndlista	23

Sammanfattning

- Statens Fastighetsverk planerade underhållsarbeten inom fastigheten Universitetet 1 och hade i samband med detta givit Landskapsgruppen i uppdrag att gräva ett antal provschakt. Undersökningsområdet ligger i de centrala delarna av Lunds medeltida stadsområde, fornlämning Lund 73:1 och berör direkt Lundagård och Universitetsplatsen. Länsstyrelsen inbjöd Kulturen att genomföra en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning (Lst dnr 431–28098–2018, Kulturens projektnummer A_2018_0055).
- Syftet med undersökningen var att med ett vetenskapligt arbetssätt dokumentera fornlämningen.
- Sammanlagt tio schakt togs upp, varav tre handgrävdes och resterande sju grävdes med maskin.
- I alla schakt framkommer kulturlager av varierande typ och tjocklek. De flesta schakten kunde uppvisa en välbevarad stratigrafi. De enda till synes medeltida lämningarna som påträffades framkom i schakten 7 och 9 och har troligen blivit återanvända i en yngre konstruktion. I övriga schakt är lämningarna relativt moderna och tolkas härröra från markarbeten och anläggandet av en park från mitten av 1700-talet.

Figur 1. Lunds medeltida stad, fornlämnning 73:1, med platsen för undersökningen markerad med en röd stjärna.

Inledning

Med anledning av att Statens Fastighetsverk planerade underhållsarbete inom fastigheten Universitetet 1 (fig. 1), genomfördes en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning under perioden 2019-03-19 till 2019-03-20. Länsstyrelsen inbjöd Kulturen att genomföra en arkeologisk undersökning enligt beslutet Lst dnr 431–28098–2018 (Kulturens projektnummer A_2018_0055). Det planerade underhållsarbetet skulle omfatta de centrala delarna av Universitetsplatsen samt norra delen av Lundagård. Som ett led i en förundersökning grävdes tio provschakt (fig. 3). Sammanlagt omfattade förundersökningen 10,12 m² ingreppsyta.

Den delen av parken som kallas för egentliga Lundagård är statligt byggnadsminne sedan år 1993 och motsvarar den tomt som tidigare tillhörde ärkebiskopens residens. Under markytan finns lämningar efter

ärkebiskopens residens, vilket endast i begränsad utsträckning berörts av arkeologiska undersökningar (Ericsson & Guldåker 2015:3).

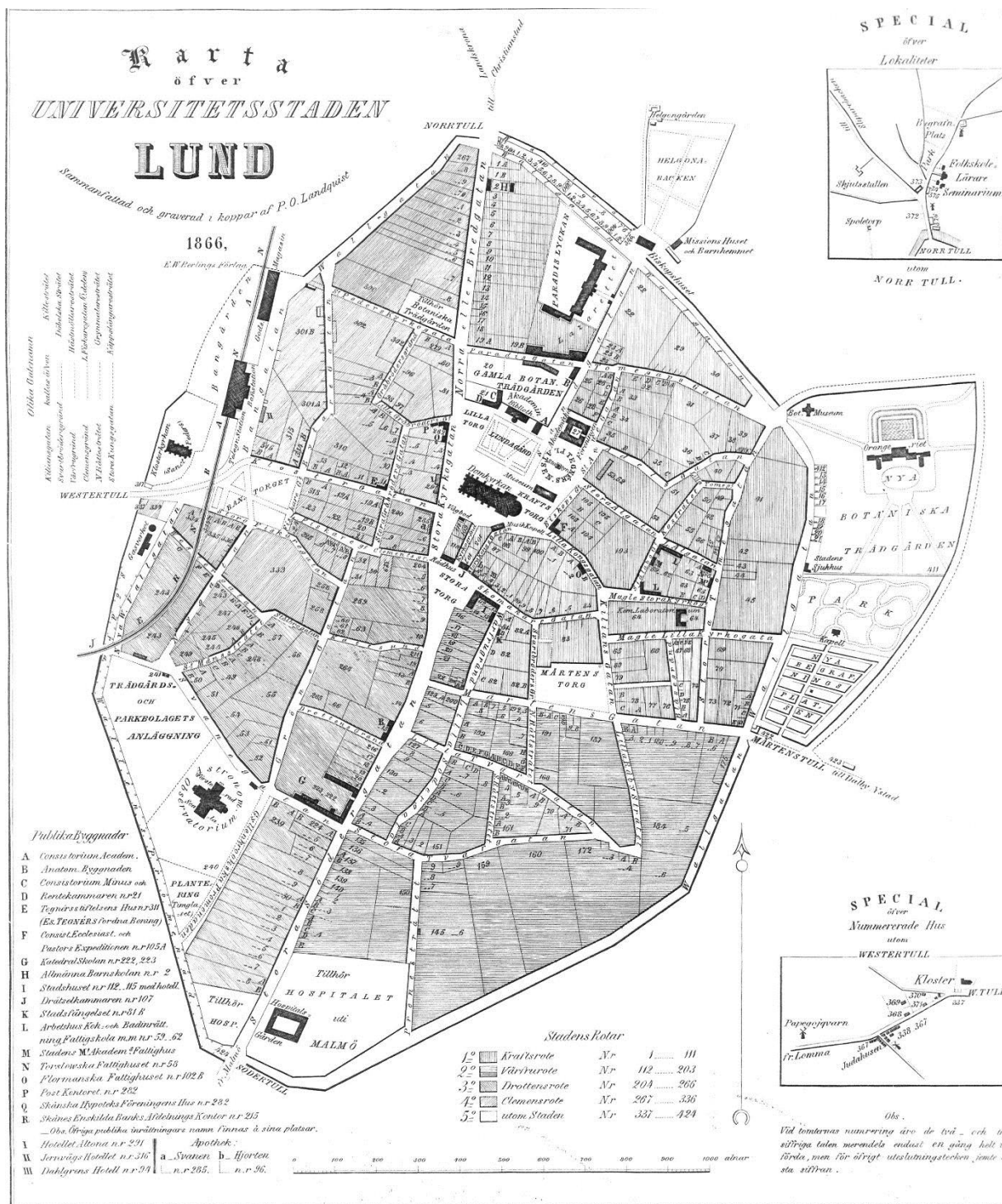
Fornlämningsmiljö

Under medeltiden utgjorde Lundagård och Universitetsplatsen läget för biskopens och senare ärkebiskopens residens och förvaltning. Biskopens gård kan ha etablerats omkring år 1060. I samband med att Lund blev säte för det nyinrättade ärkesätet år 1103–1104, förändrades gården till ett residens med flera monumentala byggnader, som omgavs med murar. Dessa murar uppfördes från 1100- till 1400-talet (Gardelin et al. 1997:99). Residenset har varit föremål för mindre arkeologiska undersökningar och omtalas i skriftliga källor (Andrén et al. 1995:8 ff; Gardelin et al. 1997:15 f).

I samband med reformationen år 1536 övergick Lundagård i den danska kronans ägo och blev residens för den kungliga befallningshavaren i Lundagårds län. I förbindelse till detta uppfördes en ny byggnad, som brukar kallas Lundagårdshuset eller Kungshuset, i områdets norra del. Byggnaden uppfördes mellan åren 1578–1584 på samma plats där det tidigare funnits en byggnad (Sundnér et al. 2006:4; Ericsson et al. 2007).

När länet drogs in under Malmöhus, donerade kung Fredrik III Lundagård till rikshistoriografen Vitus Bering år 1655. Egendomen såldes vidare år 1660 till biskop Peder Winstrup, vilken året därpå fick Lundagård som en personlig förläning av den svenske kungen Karl X Gustav (Löwgren 1953:34 ff; Törje 1959:9 f). Husen omtalas då bestå av murverk, men Peder Winstrup genomförde en genomgripande reparation av husen. Biskopen dog år 1679 och därefter förefaller gården ha blivit uthyrd. År 1688 blev Lundagård, genom ett kungligt brev, överlämnat till universitetet och akademien kom att bedriva verksamhet i byggnaderna i ungefär 70 år (Löwgren 1953:34 ff; Törje 1959:10). När universitetet tog över byggnaderna var de i ett förfallet skick och akademien saknade medel att genomföra mer än begränsade reparationer, vilket ledde till att flera av de förfallna byggnaderna kom att rivas och byggnadssten fick säljas. Detta gav medel till att rusta upp den illa åtgångna stängslingen runt gården (Törje 1959:11; Karlsson 2017:4).

Rester av de medeltida murarna kom att stå kvar i Lundagård in på 1730-talet. Vid denna tid framlades ett förslag om att anlägga ett ridhus i Lundagård, men detta kom aldrig att byggas. De murar som syntes ovan mark kom tillslut att rivas i samband med anläggandet av en park i mitten av 1740-talet och nya murar kring området, med portar i öster och väster, kom att uppföras (Törje 1959:13; Gardelin et al. 1997:16). Arkitekten Carl Hårleman fick i uppdrag att upprätta ett förslag på hur en park i området skulle se ut. År 1746 lades ett förslag fram där det framgick att jorden i Lundagård borde rajolerats, det vill säga luckra upp jorden genom att gräva breda diken och sedan fylla igen med matjordsmassor från Paradislyckan. Rajoleringen skulle göras ned till ett djup av fyra alnar, vilket motsvarar ca 2,40 m. Emellertid visade det sig vara svårarbetat på grund av riklig förekomst av sten, vilket medförde att arbetet avstannade på ett djup av två alnar (ca 1,20 m). I Hårlemans planering av parkområdet kom ärkebiskopens gamla apelgård att göras om till botanisk trädgård enligt detaljplaner från år 1747 (fig. 2).

Figur 2. Karta över Lund upprättad år 1866 av P. O. Landquist. Norr om Lundagård och Kungshuset syns den gamla botaniska trädgården som planerades av Hårleman år 1747. Väster om Lundagård ligger Lilla Torg. Längst i öster, utanför den medeltida staden, syns den nya botaniska trädgården. Karta ur André & Högstedt 1990:73.

Mitt emot Kungshuset i Lundagård placerades ett orangeri, vars norra fasad byggdes samman med den norra trädgårdsmuren utmed Paradisgatan. Framför orangeriet anlades en rund rabatt som utgjorde

centrum i ett gångsystem och mellan denna och Kungshuset sträckte sig en långsmal spegeldamm (Bevaringskommittén 1983:200). Det arkeologiska källmaterialet är knapphändigt i förhållande till hur mycket av de medeltida byggnaderna som finns kvar under markytan (Törje 1959:54; Ericsson & Gardelin 2016:45).

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Lundagård har fungerat som park sedan mitten av 1740-talet, vilket har medfört att det inte har utförts så många grävningsarbeten i området och de arkeologiska uppgifterna om området är knapphändiga. De få undersökningar som har genomförts omfattar i första hand förundersökningar i samband med ledningsdragningar, plantering av nya träd samt byggnadsarkeologiska undersökningar av Kungshuset (Karlsson 2017:5).

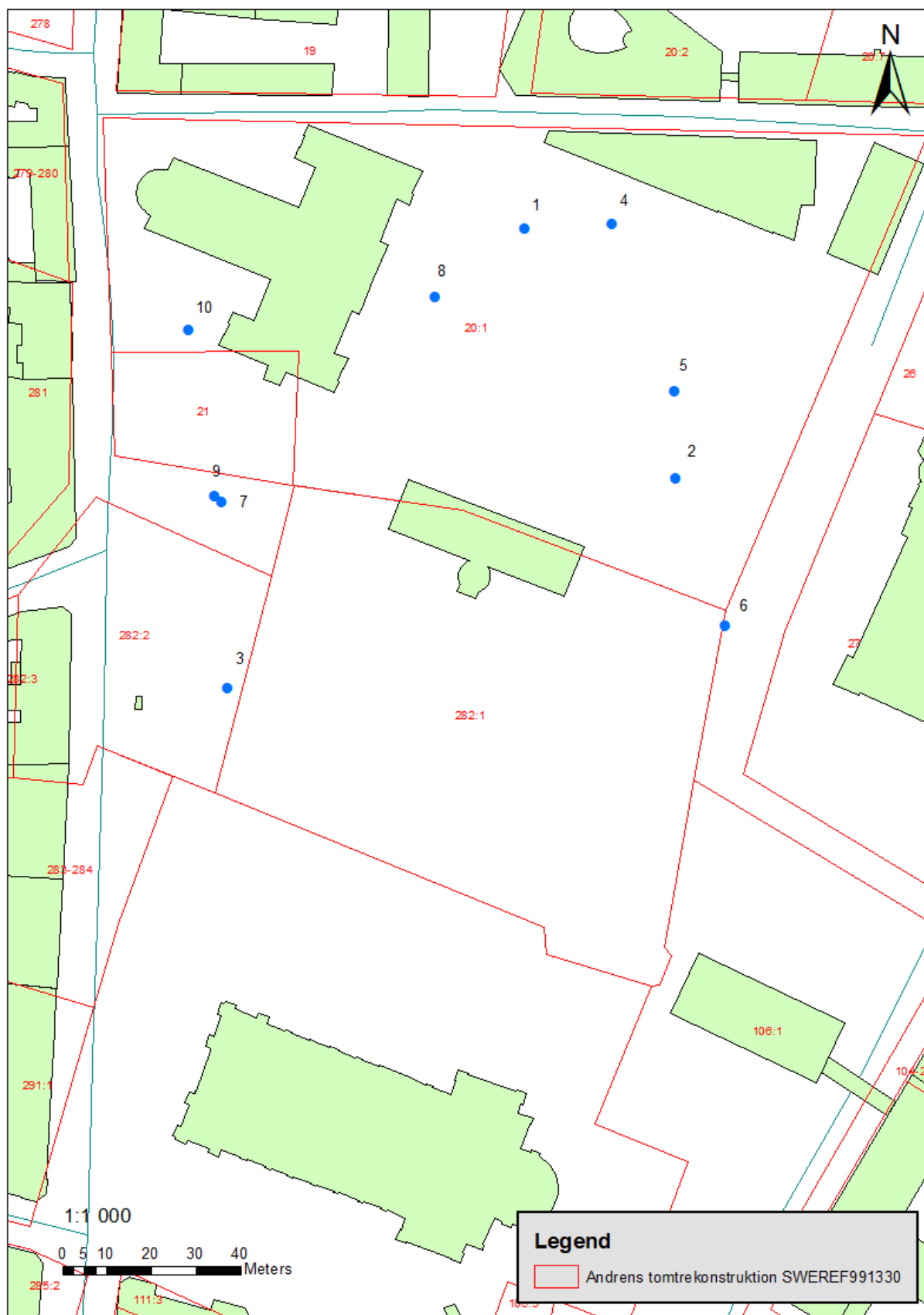
Tabell 1. Tabell över de arkeologiska iakttagelser och undersökningar som gjorts i Lundagård sedan början av 1800-talet. All information hämtad från Kulturens LA-arkiv om inget annat anges.

1837–39	Restaurering av Kungshuset. Äldre murar påträffades under huset.
1908	Grunderna under Kungshuset dokumenteras.
1908	Ledningsdragning. Mindre murparti påträffades i Sandgatan.
1909	Ledningsdragning. Flera murar påträffades i södra delen av Lundagård.
1942	Ledningsdragning. Murparti påträffades i södra delen av Lundagård och på domkyrkans kyrkogård.
1955	Murparti påträffades i västra Lundagård.
1955	Husgrunder tillhörande ärkebiskopsresidenset påträffades i sydöstra Lundagård, samt murar på domkyrkans kyrkogård.
1963	Husgrunder tillhörande ärkebiskopsresidenset påträffades i sydöstra Lundagård.
1973	Ledningsdragning. Flera murpartier påträffades i Sandgatan.
1979	Husgrunder tillhörande ärkebiskopsresidenset påträffades i sydöstra Lundagård.
1993	Provbörningar i Lundagård.
1996	Förundersökning i Lundagård inför trädförnyelse i parken.
1998	Ledningsdragningar. Murar i norra Lundagård påträffades.
2001	Trädförnyelse i Processionsgången. Lösfynd av profilerad sten.
2001	Ledningsdragning i Sandgatan. Vattenledning i sten påträffades liksom husgrunder tillhörande ärkebiskopsresidenset.

2001	Ledningsdragning. Murar tillhörande ärkebiskopsresidenset påträffades och den mur som omgärdat Lundagård på 1700-talet.
2006	Byggnadsarkeologisk undersökning. Kungshuset, inför eventuella förändringar i byggnaden.
2006	Ledningsdragning.
2007	Byggnadsarkeologisk undersökning, Kungshuset, inför eventuella förändringar i byggnaden.
2008	Arkeologisk förundersökning, trädförnyelse i Lundagård, etapp 1. Processionsgången. Delar av en hörnbyggnad påträffades.
2008	Arkeologisk förundersökning och antikvarisk kontroll, trädförnyelse, etapp 1, Processionsgången, Lundagård.
2009	Arkeologisk förundersökning, trädförnyelse i Lundagård, etapp 2, Askallén. Berörde rajoleringar samt därunder belägna aktivitetsslager.
2014	Arkeologisk förundersökning, trädförnyelse i Lundagård. Delar av den södra muren runt Lundagård påträffades.
2019	Arkeologisk schaktningsövervakning, underhållsarbete. Delar av det nordvästra hörnet i en eventuellt medeltida byggnad väster om Kungshuset påträffades samt rajoleringsmassor från 1700-talets markarbeten.

Genomförande och resultat

Totalt tio schakt grävdes, varav tre grävdes för hand eftersom de var placerade så att grävmaskinen inte kunde komma åt. De handgrävda schakten skulle grävas ned till ett djup av 0,60 m och de maskingrävda till ett djup av 0,80 m. De tre handgrävda schakten är numrerade 1–3. De övriga sju schakten maskingrävdes, se nr 4–10 (fig. 3). Enligt Andréns tomtrekonstruktion är schakten 1, 2, 4, 5, 8 och 10 placerade i det som under medeltiden var ärkebiskopens apelgård (tomt 20:1), schakt 6 placerades strax öster om Lundagårdsmurens nordöstra hörn, schakt 3 kom att grävas i den östligaste delen av tomten tillhörande Sankt Nikolaus kyrka och kyrkogård (tomt 282:2). De två schakten (7 och 9) där byggnadsrester påträffades grävdes mitt i den öppna plats som enligt Andréns fanns redan under medeltiden. Den öppna platsen låg utanför Lundagårds västra port, vilken även sannolikt var huvudporten in till ärkebiskopens Lundagård (fig. 3).

Figur 3. Provschaktens placering i Lundagård. Röda linjer och siffror representerar de rekonstruerade tomtgränserna enligt Andén 1984.

Schakt 1

Schaktet var ca 0,60 m djupt och 0,50 × 0,50 m stort. Endast ett omrört kulturlager påträffades på ett djup av ca 0,10 m under marknivå och bestod av mörkbrun, relativt fet, lerig silt. I kulturlagret fanns inslag av raseringsmaterial i form av tegelkross, kalkbruk och även enstaka djurben. Lagret var relativt luckert i övre delen för att bli alltmer kompakt längre ned. Mot botten av schaktet blev kulturlagret infiltrerat av ett underliggande lager bestående av gul lera. Kulturlagret tolkas som odlingslager kopplat till 1700-talets parkanläggning.

- Djup ned till intakta kulturlager: 0,10 m.

Schakt 2

Schaktet grävdes för hand inne bland en plantering med idegranar och omfattade ca 0,50 × 0,50 × 0,60 m (fig. 4). Översta lagret bestod av brun och lucker matjord infiltrerad av gräsrötter. Härunder framkom ett lager av gråbrun, lerig silt med små koncentrationer av finfördelat raseringsmaterial i form av tegel och kalkbruk. På grund av den höga fragmenteringsgraden tolkas lagret vara ett odlingslager som troligen härrör från parkanläggningen. Det understa lagret bestod av mörkbrun, lerig silt, fuktig och relativt fet. Riklig förekomst av raseringsmaterial i form av tegel och kalkbruk, enstaka större bitar kalkbruk, ca 0,04 × 0,04 m stora. Det är möjligt att de två undre kulturlagren ursprungligen utgjorts av ett och samma lager och det översta lagret bär spår av odling och därför har komponenterna där en större fragmenteringsgrad alternativt utgör det understa lagret en del av rajoleringsmassor från 1700-talet.

- Djup ned till intakta kulturlager: 0,10 m.

Figur 4. Schakt 2 handgrävdes då det var placerat i en idegransplantering.

Schakt 3

Handgrävt schakt med en omfattning av ca 0,55 × 0,55 × 0,60 m. De översta 0,15 m utgjordes av modern matjord med gräsrotter. Under matjorden fanns ett mörkbrunt kulturlager bestående av fuktig och lerig silt, relativt finkornig och med inslag av tegelkross. Detta kulturlager härrör troligen från markarbetena under 1700-talet. I detta lager påträffades en skärva från en trefotsgröta av yngre rödgods (fyndnr KM 96224:1) samt ett mellanfotsben från nöt (ej tillvarataget). Underst i schaktet framkom på ca 0,50 m djup smutsgul, relativt finkornig sand och inslag av gråbrun lerig silt. Sanden fortsatte förbi schaktnivån och tolkas som en äldre markhorisont, det vill säga äldre än rajoleringsarbetena under mitten av 1700-talet.

- Djup ned till intakta kulturlager: 0,15 m.

Schakt 4

Schaktet grävdes med maskin och omfattade ca 1,60 × 0,75 × 0,80 m. Det översta lagret utgjordes av en 0,10–0,20 m tjock, mycket kompakt, hårdgjord yta, bestående av bärlager med krossad bergart. Härunder framkom ett lager bestående av grå grusig sand utan komponenter. Lagret var ca 0,10 m tjockt och troligen en del av det överliggande bärlagret. På ca 0,40 m djup påträffades en stenläggning bestående av återanvänd marksten och tegel med kalkbruk på samt mindre kullerstenar. Ytan utgjordes av en blandning av tegelstenar och tegelbrockor av både medeltida och sentida storlek, markstenar med en förhållandevis flat ovansida, alla lagda över ett raseringsmaterial med tegelbitar, både gult och rött tillsammans med kalkbruk. Lämningen tolkas som ett konstruktionslager till en trädgårdsgång, möjligen kan detta vara rester av en trädgårdsgång som anlagts i den botaniska trädgården under mitten av 1700-talet. Under konstruktionslagret framkom ett kulturlager bestående av smutsgul smetig mörkgul lera, vilket tolkades som ett bärlager som lagts ut för att stabilisera stenläggningen.

- Djup ned till intakta lämningar: 0,40 m.

Figur 5. Schakt 4 med den förmodade trädgårdsgången synlig ungefär mitt i sektionen.

Schakt 5

Schaktets omfattning var ca $1,40 \times 0,75 \times 0,80$ m och grävdes med maskin. De översta 0,20–0,30 m utgjordes av bärlager och hårdgjord yta, liksom i schakt 4. Härunder framkom ytterligare en förmodad trädgårdsgång bestående av återanvänt tegel, vingtegel och kalkbruk. Ytan var ojämn och detta beror troligen på sättningar i det underliggande kulturlagret. På en nivå av ca 0,50–0,60 m under markytan, framkom ett mycket humöst, fuktigt kulturlager bestående av mörkbrun, fet lera med förekomst av träkol och tegelkross. Komponenternas fragmenteringsgrad tyder på att lagret kan tolkas som ett odlingslager, möjligen kopplat till anläggandet av parken vid mitten av 1700-talet.

- Djup ned till intakta lämningar: 0,30 m.

Schakt 6

Schaktet mätte ca $1,20 \times 0,75 \times 0,80$ m och grävdes med maskin. I schaktens södra del på ca 0,35–0,40 m djup påträffades en kabel i ett svart plaströr som ej varit känd vid kabelutsättningen. Kabeln löpte i ungefärlig västnordvästlig–ostsydöstlig riktning. Schaktet flyttades därför ca 0,30 m norrut och arbetet fortsatte. De översta 0,10–0,20 m utgjordes även här av bärlager och hårdgjord yta, den allra översta delen med fraktion 2/4, därunder finare material och sedan ett grövre bärlager, till en total tjocklek av 0,10–0,20 m. Härunder framkom beigegul sand och grus, grovkornig och torr samt förekomst av småsten. Detta tolkas som rester efter sättilager till gatsten som plockades bort år 1980, då Lundagårdsgränsen mot Sandgatans södra del flyttades något mot öster i och med att gatan gjordes om till gång- och cykelväg (Bevaringskommittén 1983:91). Under de olika sätt- och bärlagren framkom ett kulturlager bestående av mörkbrun silt, relativt torr och inte särskilt fet. Riklig förekomst av tegel- och kalkbruksklumpar vilket föranledde en tolkning av lagret som påfört raseringsmaterial. På en nivå av ca 0,40 m under dagens marknivå framkom ett lager bestående av brun till mörkt beigegul sand med kalkgrus och silt samt förekomst av mindre tegelbitar. Det är oklart vad syftet med detta lager har varit, om det har haft en dränerande eller utjämnande funktion. Allra underst i schaktet påträffades därefter ett mörkt brunt och humöst kulturlager bestående av silt med inslag av kalkkross och tegelkross. Lagret hade en hög fragmenteringsgrad och fortsatte vidare under schaktnivå. Lagret tolkas som ett odlings-/avfallslager på grund av den höga fragmenteringsgraden samt feta konsistens. I odlingslagret påträffades taktegel men inga djurben. I dumphögen påträffades även keramik av typen yngre rödgods (fyndnr KM 96224:2).

- Djup ned till intakta kulturlager: 0,20 m.

Figur 6. Schakt nr 6 sett från väster, i bakgrunden ses AF-borgen och Kulturens huvudbyggnad.

Schakt 7 och 9

Schakt nr 7 började grävas i nord-sydlig riktning ungefär 40 meter väster om Kungshuset. På ett djup av ca 0,25 m påträffades ett tegelgolv bestående av hela och fragmenterade tegelstenar, en gul sandsten och en knytnävsstor rundad natursten. Fogmaterial av kalkbruk med en rosabrun kulör och enstaka, vita och lite större kalkbitar. Totalt syntes i schaktet en hel tegelsten, 13 större tegelbrockor samt delar av en gul sandsten. Golvet förefaller vara noggrant lagt men dessvärre avgrävt i den norra delen av ett rörschakt (fig. 7). När golvet påträffades avbröts schaktningen och man beslöt att flytta schakten ungefär 0,40 m västerut. På ett djup av ca 0,40 m påträffades i det nya schaktet (nr 9) en flat stenhäll, tegelstenar, natursten och kalkbruk i en vinkel, tolkat som del av en byggnad. Arbetet avbröts således och ett nytt, icke planerat schakt placerades strax söder om Universitetshusets södra långsida (nr 10).

Den större flata stenen tolkades som del av en grundmur och de överliggande tegelstenarna och kalkbruket som del av en dagermur. I schaktväggen syntes väldigt tydligt hur tegelgolvet blivit genomgrävt av rörschakt och i botten av schakt 9 framkom tre gula tegelstenar, lagda som täckningsmaterial över en ledning i nordnordost-sydsydvästlig riktning. Lämningarna i schakt 7 och 9 dokumenterades med foto, ritning och digital inmätning.

Figur 7. Översiktssbild över schakt 7 och 9, fotat taget från söder. Längst ned i bild syns de gula tegelstenar som låg över rörschaktet. Till höger i bild syns tegelgolvet och förlängningen av rörschaktet. Gertie Ericsson och Gunilla Gardelin har presenterat ett förslag på rekonstruktion av ärkebiskopens residens och i det nordvästra hörnet av den yttre muren föreslås en ekonomibyggnad ha legat (Ericsson & Gardelin 2016:47). Det är möjligt att både tegelgolvet och resterna av murhörnet kan härledas till denna ekonomibyggnad. Anders Andrén har gjort en rekonstruktion av de medeltida tomterna utifrån material från 1500-tal och framåt (Andrén 1984:109). Enligt rekonstruktionen fanns det en öppen plats framför Lundagårds västra port (fig. 3). Det är även denna plats som kom att kallas Lilla Torg under 1700-talet (fig. 2). Båda schakten grävdes i denna öppna plats. Kan byggnadsresterna härröra från ett porthus? Det är emellertid även mer troligt att byggnadsresterna härrör från en yngre byggnad på Lilla Torg, där medeltida byggnadselement har återanvänts. Detta med tanke på det ringa djupet varpå lämningarna påträffades, det vill säga 0,25 m under marknivå.

- Djup ned till intakta lämningar: 0,25 m.

Schakt 8

Schaktet grävdes med maskin och omfattade ca $1,80 \times 0,75 \times 0,88$ m. De översta 0,30 m utgjordes av bärlager och hårdgjord yta. Därunder, men endast i den nordligaste delen, påträffades en ca 0,02 m tjock cementplatta vilken sträckte sig 0,50 m in i schaktet. Under cementplattan framkom ett kulturlager bestående av lerig och fuktig silt med inslag av tegelkross och kalkprickar. Härunder följde ett kulturlager bestående av gråbrunt grus vilket var relativt grovkornigt, i lagret förekom rikligt av småsten och en del

kalkbruk. Detta lager tolkades som ett konstruktionslager och var ca 0,25 m tjockt. På ett djup av 0,66 m framkom ett lager bestående av rödaktigt grus med förekomst av tegelkross. Det är möjligt att lagret kan tolkas som en del av ovanliggande konstruktionslager alternativt en äldre marknivå. Mot botten av schaktet framkom mörkgul smutsig lera med inslag av träkolskross och stråk av mörkare kulturjord. Lagret tolkas vara ett bärlager.

- Djupt ned till intakta kulturlager: 0,30 m.

Schakt 10

Schakt som ursprungligen inte var tänkt att tas upp, men som kom att grävas på grund av de påträffade byggnadslämningarna i schakten 7 och 9. Schakten grävdes med maskin och mätte ca 1,40 × 0,80 × 0,80 m. Liksom i de flesta andra provschakten utgjordes de översta 0,10 m av en grå hårdgjord yta med fragmenteringsgrad 2/4. Härunder framkom ett omrört kulturlager bestående av mörkt gråbrun grovkornig sand, något fuktig. Ställvis riklig förekomst av tegel- och kalkkross samt enstaka djurben. Fynd av genomskinligt glas, en del av en flaskhals, dock ej tillvarataget då glaset var i dåligt skick. I massorna påträffades även keramik av typen yngre rödgods i form av en mynningsbit till trefotsgryta samt ett kritpipsskaft med fyra parallella skåror som dekoration (fyndnr KM 96224:3). Kulturlagret tolkas härröra från arbetena att anlägga parken under 1700-talet.

- Djup ned till intakta kulturlager: 0,10 m.

Figur 8. Arbetet med schakt 10 påbörjas. Foto taget från sydost.

Kulturlagerstatus

I alla schakt framkommer kulturlager av varierande typ och tjocklek. De flesta schakten kunde uppvisa en välbevarad stratigrafi. De enda till synes medeltida lämningarna som påträffades framkom i schakten 7 och 9 och har troligen blivit återanvända i en yngre konstruktion. I övriga schakt är lämningarna relativt moderna och tolkas härröra från markarbeten och anläggandet av en park från mitten av 1700-talet.

Förslag på fortsatta åtgärder

Arbetet med de inledande provschakten är avslutat, inga ytterligare arkeologiska åtgärder krävs. I det fall Statens Fastighetsverk beslutar att underhållsarbetet ska beröra de påträffade byggnadslämningarna, förordar Kulturen att hänsyn tas till de befintliga lämningar som finns kvar. I samtliga schakt har intakta lämningar från främst 1700-talet påträffats på ett djup mellan 0,10 – 0,40 m, vilket innebär att stor försiktighet bör iakttas med all form av ingrepp.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens dnr	431-28098-2018
Fornlämningsnr	RAÄ Lund 73:1
Lämningsnummer	L1988:5459
Kulturens projektnr	A_2018_0055
Trakt/kvarter/fastighet	Universitetet 1
Socken	Lund
Kommun	Lund
Län	Skåne
Typ av exploatering	Provgropar
Uppdragsgivare	Statens Fastighetsverk
Typ av undersökning	Arkeologisk schaktningsövervakning
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Linda Billström
Övrig personal	-
Fältarbetstid	2019-03-19-2019-03-20
Fälttid, arkeolog, tim	14 h
Fälttid, maskin, tim	-
Yta, m²	10,12 m ²
Kubik, m³	6,66 m ³
Schaktmeter, m	-
Fyndmaterial	KM96224:1-3. Fynden förvaras efter fyndfördelning på Kulturens magasin Diabasen
Ritning, dokumentation	2 st A3 ritfilm: 2 sektionsritningar skala 1:20, 1 planritning skala 1:20, Digitala inmättningsfiler i Kulturens stads-GIS
Foto	32 digitala fotografier
Analyser	-
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen Universitetet 1

Referenser

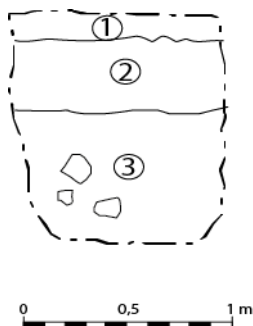
- André, A. & Högstedt, C. 1990. Kartornas Lund. 1580-talet till 1950. *Gamla Lund, förening för bevarande av stadens minnen. Årsskrift 72*, 1990. Malmö.
- André, A. 1984. *Lund. Tomtindelning, ägostruktur, sockenbildning*. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer Rapport. Medeltidsstaden 56. Stockholm.
- André, A., Carelli, P. & Nilsson, T. 1995. Lundagård före Hårleman. Arkeologisk utredning inför trädförnyelseprojektet i Lundagård. *Arkeologiska rapporter från Lund, nr 9*.
- Bevaringskommittén. 1983. *Lunds stadskärna. Bevaringsprogram. Krafts rote*. Lund.
- Ericsson, G., Nilsson, E-M. & Thorén, H. 2007. Kungshuset i Lund. Byggnadsarkeologisk förundersökning, Etapp II, 2007. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 221*.
- Ericsson, G., & Gardelin, G. 2016. Curia Lundensis – residenset, trädgårdarna och människorna. I: Ingrid Gustin, Martin Hansson, Mats Roslund & Jes Wienberg (red.). Mellan slott och slagg: vänbok till Anders Ödman. *Lund Studies in Medieval Archaeology 17*, sid. 45–51. Institutionen för arkeologi och antikens historia, Lunds universitet, Lund.
- Gardelin, G., Goksör, S., Johansson-Hervén, C. & Larsson, S. 1997, Askallén, Lundagård. Arkeologisk förundersökning 1996. *Arkeologiska rapporter från Lund, nr 19*. Lund.
- Karlsson, M. 2017. Kv Universitetet 1. Lund, fornlämning nr 73, Lunds stads socken, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2014–2015. *Kulturmiljörapport 2017:2*. Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige.
- Löwgren, Y. 1953. Lundabiskoparnas residens efter reformationen. *Föreningen Det Gamla Lund, Årsskrift 35*. Lund.
- Sundnér, B., Nilsson, E-M., Ericsson, G. & Thorén, H. 2006. Kungshuset i Lund. Byggnadsarkeologisk förundersökning, Etapp I, 2006. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 182*.
- Törje, A. 1959. Lundagård. Parkanläggningens historia. *Föreningen Det Gamla Lund, Årsskrift 41*. Lund.

Bilaga 1. Sektions- och planritningar

Bilaga 2. Fyndregister

Bilaga 1. Sektions- och planritningar

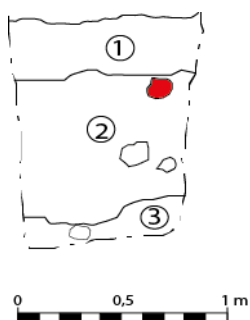
Sektionsritning schakt 2, östra sektionen

Beskrivning

1. Brun-ljusbrun siltig matjord, trädrötter.
2. Gråbrun lerig silt, små och finfördelade komponenter av tegel- och kalkkross. Hög fragmenteringsgrad.
3. Kulturlager med brun lerig silt, fuktig och relativt fet. Riklig förekomst av raseringsmaterial i form av tegel och kalkbruk. Enstaka större bitar kalkbruk samt enstaka större gula tegelbitar med röda prickar. Koncentrerade till schaktens norra del.

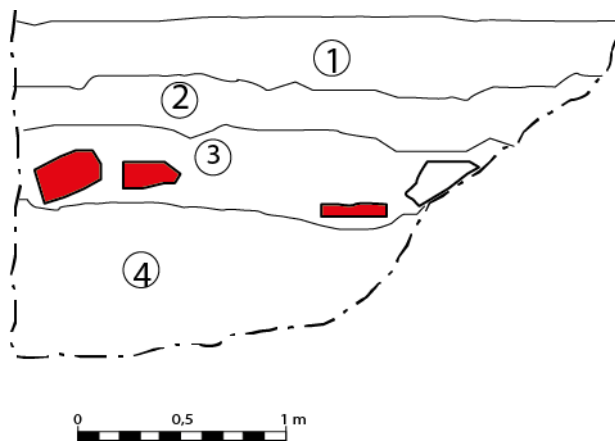
Sektionsritning schakt 3, södra sektionen

Beskrivning.

1. Matjord, gräsrötter och silt.
2. Raseringsmaterial blandat med mörkbrun fuktig, lerig silt, relativt finkornig. Större bitar raseringsmaterial i form av tegel och kalkbruk i den västra delen. Fynd av yngre rödgods, mynningsbit från trefotsgryta samt mellanfotsben från nöt.
3. Smutsgul relativt finkornig sand, fläckar av gråbrun lerig silt, fortsätter förbi schaktbotten. Inga inslag av tegel eller kalkbruk.

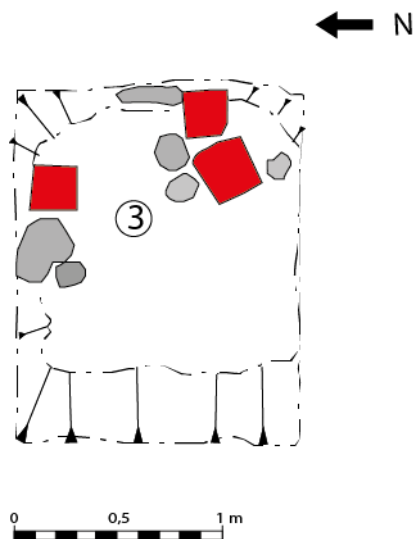
Sektionsritning schakt 4, södra sektionen

Beskrivning

1. Hårdgjord yta bestående av singel och bärlager, mycket hårt packat.
2. Grå grusig sand utan komponenter, troligen undre del av den hårdgjorda ytan.
3. Konstruktionslager med raseringsmassor. Överst låg flata stenar och tegelstenar vilket tolkas som eventuella delar av en trädgårdsgång.
4. Alv, mörkgul smutsig och smetig lera.

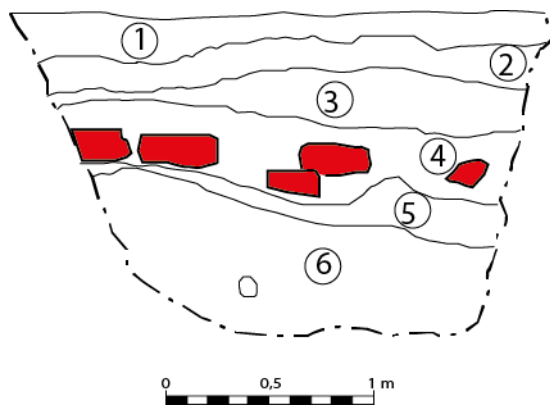
Planritning, schakt 4

Beskrivning

4. Yta med raseringsmaterial, gult och rött tegel, marksten samt kalkbruk. Under detta framkom en planare yta med tegelsten, tegelbrockor och marksten med murbruk.

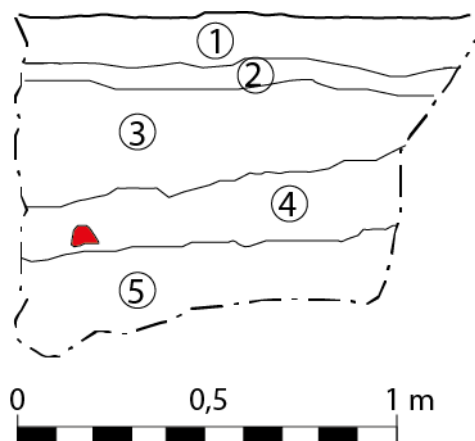
Sektionsritning schakt 5, sydvästra sektionen

Beskrivning.

1. Bärlager.
2. Undre bärlager med grå grusig sand.
3. Grå siltig och grovkornig sand med makadam och småsten (ca 0,04 m i diameter). Inslag av kalkkross.
4. Konstruktionslager, möjligen en trädgårdsgång som i schakt 4. Mörkbrun siltig lera, fuktig och fet. Stora tegelstenar och tegelbrockor, vingtegel och kalkbruk.
5. Konstruktionslager likt ovanstående, men med färre komponenter.
6. Mycket humös, fuktig och fet lera, träkol, tegelfnas. Fragmenterade komponenter, lagret tolkas som ett odlingslager. Det är emellertid oklart om detta är påförda massor från 1700-talets markarbeten eller ett ursprungligt odlingslager.

Sektionsritning schakt 6, östra sektionen

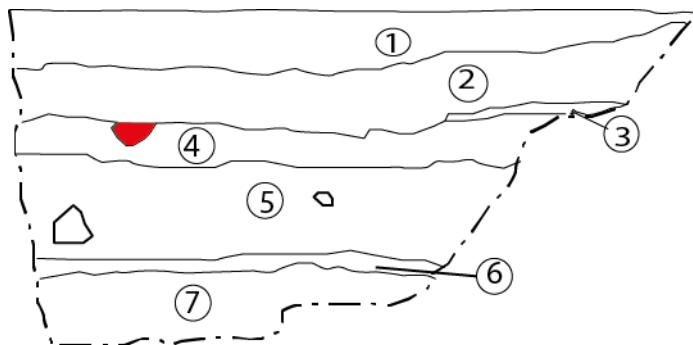

Beskrivning.

1. Hårdgjord yta bestående av grått grus.
2. Beigegul sand och grus, grovkornig och torr. Tolkas som rest av sättlager för gatsten, som plockades bort på 1980-talet. Förekomst av småsten.
3. Mörkbrun silt, relativt torr, mager. Riklig förekomst av tegel- och kalkbruksklumpar.

4. Brun till mörkt beigegul sand med kalkgrus och silt, förekomst av små tegelbitar. Fynd av yngre rödgods, mynningsskärva till trefotsgräva (KM 96224:2).
5. Mörkt brun humös silt med kalkkross och tegelkross. Hög fragmenteringsgrad. Kulturlagret fortsätter under schaktbotten. Tolkas som odlings-/avfallsager.

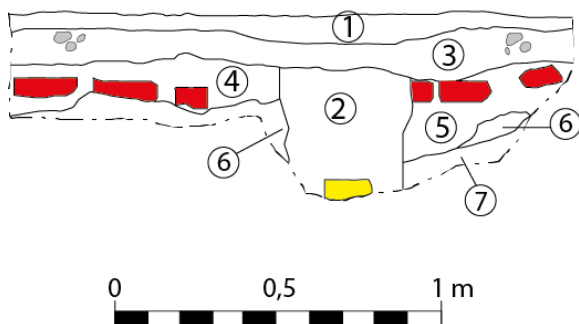
Sektionsritning schakt 8, västra sektionen

Beskrivning.

1. Hårdgjord yta, bärlager.
2. Undre nivå av den hårdgjorda ytan med bärlager bestående av ljusbeige finkornig sand.
3. Cementplatta, ca 0,02 m tjock.
4. Kulturlager bestående av lerig, fuktig och finkornig silt med inslag av tegelkross/-fnas och kalkprickar. Fragmenteringsgraden kan tyda på odling.
5. Konstruktionslager med rikligt av småsten, bestående av gråbrunt grus, relativt grovkornig, förekomst av kalkbruk.
6. Rödaktigt grus, förekomst av tegelkross.
7. Alv bestående av mörkgul lera, inslag av träkolsfnyk. Smutsig mörkgul lera med stråk av mörkbrunt kulturlager, vilket tyder på att alven är omrörd och kulturpåverkad, möjligen som ett resultat av markarbeten eller exempelvis odling.

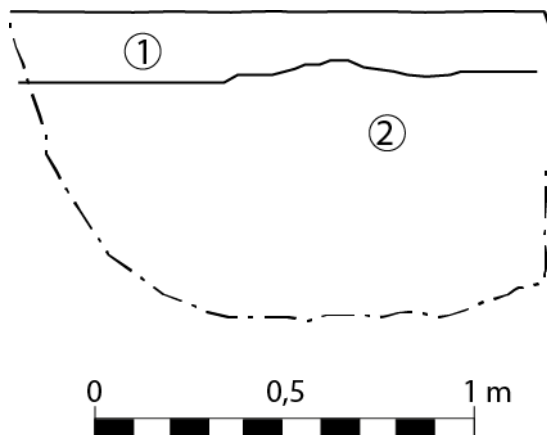
Sektionsritning schakt 9, östra sektionen

Beskrivning.

1. Hårdgjord yta.
2. Nedgrävning för ledning vilken täckts med gult tegel och löper i en ostnordostlig–västsydvästlig riktning och som har grävt av den norra delen av tegelgolvet i schakt 7 intill.
3. Bärlager till hårdgjord yta, gråbrun silt med rundad småsten.
4. Möjlig rest av dagermur av tegel samt kalkbruk.
5. Rest av tegelgolv och konstruktionslager med tegel och kalkbruk, även synligt i schakt 7. Lagret avgrävt av det moderna rörschaktet 2.
6. Kulturlager bestående av mörkbrun lerig och smetig silt, fuktig och fet med förekomst av träkol, djurben, tegelkross och kalkbruksfnas. Tolkas som ett äldre brukningslager, kan eventuellt vara köksavfall med tanken på lagrets humösa karaktär.
7. Mörkgul sand, relativt grovkornig, fuktig. Tolkas som sandlins, inga kulturkomponenter.

Sektionsritning schakt 10, södra sektionen

Beskrivning.

1. Hårdgjord yta, grått grus med fragmenteringsgrad 2/4.
2. Omrört kulturlager med mörkt gråbrun grovkornig sand, ej fet men fuktig. Ställvis riklig förekomst av tegel- och kalkkross. Fynd av glas, genomskinligt men ej modernt, del av flaskhals och ej tillvarataget. Fynd av yngre rödgods i form av en mynningsbit från trefotsgröta samt en del av ett kritpipsskaft med fyra parallella skåror (KM 96224:3). Kulturlagret tolkas tillkommit under 1700-talets markarbeten inför anläggandet av parken.

Bilaga 2. Fyndlista

Kv Universitetet 1

Arkeologisk schaktningsövervakning 2019

KM 96224:1–3

Fyndnummer	fyndomständighet	material	formtyp/undertyp	del	sakord	kommentar	antal	Vikt g
1	Schakt 3	Keramik	Yngre rödgoods/trebensgryta	Mynning	Kärl		1	16
2	Schakt 6	Keramik	Yngre rödgods	Mynning	Kärl		1	10
3	Schakt 10	Keramik	Kritpipa	Skaft		4 parallella skåror	1	4
3	Schakt 10	Keramik	Yngre rödgods	Mynning och buk	Kärl		2	23

2019

- 2019:1 Kv. Gästis 8, Dalby socken, fornlämning 40:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2017. Ivan Balic.
- 2019:2 Kv. Eskil 19, Allhelgonakyrkans tomt, fornlämning 73:1, Lunds socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning i form av markradarundersökning 2018. Mattias Karlsson.
- 2019:3 Stadsparken. Svanelucky 1 & 2, fornlämning Lund 73, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2015. Stefan Larsson.
- 2019:4 Lyckebacken 5. Lunds socken, fornlämning Lund 5:1 & 6:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2018. Jan Kockum.
- 2019:5 Kikaren 14, Råå, Helsingborgs stad, Skåne län. Underhållsutredning och antikvarisk förundersökning 2019. Erik Blomqvist och Carita Melchert.
- 2019:6 Eslövs kommun. Kulturmiljöinventering Östra Eslöv 2018. Henrik Borg, Carita Melchert och Erik Blomqvist.
- 2019:7 Eslövs kommun. Kulturmiljöinventering Stockamöllan 2018. Henrik Borg, Carita Melchert och Erik Blomqvist.
- 2019:8 Eslövs kommun. Kulturmiljöinventering Västra Eslöv 2018. Henrik Borg, Carita Melchert och Erik Blomqvist.
- 2019:9 Innerstaden 2:1, Mårtenstorget. Lunds socken, fornlämning Lund 73:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2018. Jan Kockum.
- 2019:10 Tyghuset i Landskrona, Kv Tyghuset 1 Landskrona. Antikvarisk medverkan enligt KML invändig ändring 2015-2018. Henrik Borg
- 2019:11 Kvarteret Glädjen 15. Fornlämning 73:1, Lund, Lunds kommun, Skåne län. Schaktningsövervakning 2019. Stefan Larsson.
- 2019:12 Flyinge 22:40, Flyinge Kungsgård, Lunds kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan Scholärlängan 2018-2019. Carita Melchert.
- 2019:13 Flyinge 22:50, Bostad 1824 Flyinge Kungsgård, Lunds kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018-2019. Carita Melchert.
- 2019:14 Kulturen 24, Borgarhuset, Lunds kommun, Skåne län. Antikvarisk förundersökning 2018-2019. Erik Blomqvist.
- 2019:15 Kv Sankt Mikael 13, fornlämning 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2016. Gertie Ericsson.
- 2019:16 Kv Herkules 8, fornlämning Trelleborg 19:1, Trelleborgs stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2019:17 Västergatan 2:1, Lund, fornlämning 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2018. Truls Månsson.
- 2019:18 Kv Själabodarna 11, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2019. Jan Kockum.
- 2019:19 Kv Sankt Måns 21, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning och schaktningsövervakning 2018. Aja Guldåker.
- 2019:20 Värpinge 17:29, fornlämning Lund 156:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2019. Jan Kockum.
- 2019:21 Glädjen 13, fornlämning Lund 73:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2019. Linda Billström.
- 2019:22 Skegrie 14:11 Skegrie mölla, Trelleborgs kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018- 2019. Erik Blomqvist.
- 2019:23 Flyinge 22:40, Flyinge Kungsgård, Lunds kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan Norra unghäststallet, Norra och Södra kommenderingsstallen 2019. Carita Melchert.
- 2019:24 Universitetet 1, fornlämning Lund 73:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2019. Linda Billström.

Tidigare nummer kan rekvireras från Kulturen, Kulturmiljöavdelningen
Telefon: 046-350406
E-post: arkeologi@kulturen.com